

STRATEGIJA RAZVOJA VISOKOŠKOLSKE KNJIŽNICE KAO DIO RAZVOJNE STRATEGIJE VISOKOŠKOLSKE USTANOVE

DEVELOPMENT STRATEGY FOR ACADEMIC LIBRARIES AS A PART OF DEVELOPMENT STRATEGY FOR ACADEMIC INSTITUTIONS

Vesna Radičević
Filozofski fakultet Osijek
vradicev@ffos.hr

UDK / UDC 027.7
Stručni rad / Professional paper
Primljeno / Received: 15. 11. 2012.

Sažetak

U radu se promišljaju okvirni smjerovi razvoja visokoškolske knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku u odnosu na zacrtanu Strategiju razvoja fakulteta i s obzirom na izmijenjenu ulogu visokoškolskih knjižnica uzrokovanu uvođenjem Bolonjskog procesa u sustav visokoškolskog obrazovanja. Budući da je u tijeku i projekt planiranja knjižničnoga sveučilišnog sustava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, razmatra se moguća uloga Knjižnice FFOS-a u sklopu potreba i mogućnosti suradnje unutar sveučilišnog knjižničnog sustava Sveučilišta u Osijeku. Zaključno se naglašava važnost donošenja nacionalne Strategije razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj za pokretanje postupka pretvaranja visokoškolskih knjižnica u osnovne čimbenike suvremenih sveučilišnih knjižničnih sustava.

Ključne riječi: visokoškolske knjižnice, strategija razvoja, Knjižnica Filozofskog fakulteta u Osijeku

Summary

This paper analyzes the development of the Faculty of Philosophy in Osijek Library in the context of the Faculty Development strategy, and also the constantly changing roles of academic libraries which occur due to the introduction of Bologna process in Croatian higher education system. Since the project of developing a new university library system for the “Josip Juraj Strossmayer” University in Osijek is currently being designed, the paper discusses the possible role of the Faculty of Philosophy in Osijek Library in this project. Finally, the importance of building a National development strategy for university library systems is emphasized as a starting point for making academic libraries the fundamental factors of modern university library systems.

Keywords: academic libraries, development strategy, Faculty of Philosophy in Osijek Library

1. Uvod

Reforma sustava visokog obrazovanja koja se provodi u Hrvatskoj pod utjecajem Bolonjskog procesa, zahtijeva od visokoškolskih knjižnica redefiniranje njihovih usluga i aktivno predviđanje potreba svojih korisnika, i u tom smislu definiranje okvirnih smjerova razvoja u određenom razdoblju. Sveučilišni knjižnični sustavi u Republici Hrvatskoj koji objedinjuju i visokoškolske knjižnice, ukazuju na potrebu funkcionalnog povezivanja svih dijelova sustava od sveučilišne knjižnice pa do svih knjižnica sastavnica (fakulteta, akademija, odjela), odnosno visokoškolskih knjižnica pojedinog sveučilišta s ciljem međusobno usklađenog razvoja i poslovanja općenito, kao i razvoja pojedinog sveučilišta u cjelini.

Budući da je razvoj sveučilišnih knjižničnih sustava određen razvojem i promjenama na javnim sveučilištima, promjenama u visokoškolskoj naobrazbi i znanstvenom radu na sveučilištu te zakonskim rješenjima iz te djelatnosti, Hrvatski zavod za knjižničarstvo donio je nacrt Strategije razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj: 2012.-2015. Ovaj dokument donosi smjernice za donošenje pojedinačnih strategija razvoja kako pojedinih sveučilišnih knjižničnih sustava u cjelini tako i strateških planova pojedinih visokoškolskih knjižnica na sastavnicama javnih sveučilišta.¹

¹ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Hrvatski zavod za knjižničarstvo. Strategija razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj: 2012.-2015: nacrt [citirano: 2012-16-07]. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/05/Strategija-razvoja-SKS-nakon-javne-rasprave.pdf>

2. Strateški plan razvoja knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku za razdoblje 2010.-2015.

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Osijeku (FFOS-a) djeluje za potrebe studenata i djelatnika Filozofskog fakulteta u Osijeku, ali se Knjižnicom kao vanjski korisnici mogu koristiti i svi zainteresirani studenti i znanstveno-nastavno osoblje Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Knjižnični fond je raspoređen u zasebne zbirke: monografskih publikacija, periodike, multimedijalne građe, doktorskih i magistarskih radnji, diplomskih i završnih radova, referentne građe, stare i rijetke građe i posebnih otisaka. Na svojoj mrežnoj stranici Knjižnica pruža mogućnost pretraživanja online kataloga i donosi popis svih dostupnih elektroničkih izvora informacija.

Knjižnica Filozofskog fakulteta u Osijeku izradila je 2010. godine Strateški plan razvoja Knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku za razdoblje 2010.-2015. (u daljnjem tekstu Strateški plan Knjižnice FFOS-a), polazeći od Strategije razvoja Filozofskog fakulteta u Osijeku 2011.-2015. (u daljnjem tekstu Strategija razvoja FFOS-a)² i poslanja Knjižnice u kojem se ističe omogućivanje slobodnog pristupa informacijama potrebnih studentima i znanstveno-nastavnom osoblju Filozofskog fakulteta u Osijeku, razvijanje informacijske pismenosti i općenito pružanje sveobuhvatne podrške knjižnice održavanju nastave i osiguravanju potrebnih uvjeta za znanstveni i istraživački rad na fakultetu.³ U skladu s postavljenim ciljevima iz Strategije razvoja Filozofskog fakulteta u Osijeku, definirani su kao osnovni ciljevi razvoja Knjižnice za razdoblje 2010.-2015.:

- osigurati svim korisnicima slobodan pristup informacijama koje su potrebne za izvršavanje nastavnih planova i programa pojedinih studija, te znanstvenog i istraživačkog rada na fakultetu,
- izgradnja i razvoj knjižnične zbirke u odnosu na zahtjeve i potrebe obrazovno-nastavnog procesa na fakultetu i s ciljem usklađivanja izgradnje zbirke u odnosu na sveučilišni knjižnični sustav na Sveučilištu Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
- informacijsko opismenjivanje korisnika Knjižnice kao doprinos znanstveno-obrazovnom procesu fakulteta,

² Filozofski fakultet Osijek. Strategija razvoja 2011.-2015. [citirano: 2012-16-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/interni/dokumenti.php?id=2>

³ Filozofski fakultet Osijek. Knjižnica [citirano: 2012-16-07]. Dostupno na: <http://web.ffos.hr/knjiznica/poslanje.htm>

- stalno stručno usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje knjižničara sa svrhom prilagodbe osoblja knjižnice promjenama u stručnom okruženju,
- osigurati estetski uređen i tehnički opremljen prostor za rad korisnika i odgovarajući prostor za smještaj građe.⁴

U cilju provođenja strateških ciljeva Knjižnice, izrađen je i Marketinški plan Knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku kako bi se ostvarila strategija, djelatnost i koncepcija razvoja koja će u središte pozornosti staviti korisnike knjižnice i njihove informacijske potrebe. Knjižnica se u svom marketinškom planu obraća korisnicima (studentima, profesorima, vanjskim suradnicima), ali i široj društvenoj i znanstvenoj javnosti osobnim promoviranjem, promocijama, zajedničkim projektima, skupovima, susretima i dr.

U tom smislu nastojat će se Marketinškim planom Knjižnice osigurati da se korisnici (studenti, profesori, vanjski suradnici) što više animiraju da svoje potrebe za knjigom, časopisom, informacijom i ostalim uslugama koje Knjižnica nudi, zadovolje u Knjižnici Filozofskog fakulteta.

Strateški plan Knjižnice FFOS-a donesen je u skladu sa Strategijom razvoja Filozofskog fakulteta, ali se mora oslanjati i na Strategiju razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj 2012- 2015. godine i strategiju razvoja sveučilišnog knjižničnog sustava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Namjera je da Knjižnica bude ne samo servis znanstveno-nastavnog rada na fakultetu, nego i stvarna poluga razvoja knjižnično-informacijske djelatnosti sveučilišta u cjelini. Strategija razvoja, planovi rada i izvještaji o radu Knjižnice moraju imati značaj javnih dokumenata koji predstavljaju određenu knjižnicu i njezin rad te trebaju biti jasno i cjelovito predočeni javnosti i na taj način biti iskorišteni kao nova mogućnost predavljanja knjižnice u javnosti.

3. Strateški ciljevi razvoja knjižnice

3.1. Slobodan pristup informacijama

U skladu sa ciljevima definiranim Strategijom razvoja FFOS-a 2011.-2015. kojima se naglašava da Knjižnica treba pružati kvalitetne izvore i usluge za učinkovit nastavni i znanstveno-istraživački rad na fakultetu s ciljem poboljšanja slobodnog pristupa informacijama i općenito dostupnosti građe

⁴ Nacrt strateškog plana razvoja Knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku za razdoblje: 2010.-2015. (interni dokument)

korisnicima, 2010. godine se počelo sa sustavnom retroaktivnom strojnom obradbom aktivnog dijela knjižničnog fonda (preuzimanjem zapisa i/ili izvornom katalogizacijom) u automatiziranom knjižničnom programu CROLIST.

U prvoj fazi, naglasak je stavljen na retroaktivnu predmetnu obradbu građe u aktivnom dijelu fonda (sveukupno cca 55.000 jedinica knjižnične građe). Rješavanjem prostornog smještaja rjeđe korištene knjižnične građe (cca 10.000 jedinica knjižnične građe), pristupilo se računalnoj obradbi i te građe, pri čemu se točno označava lokacija u zatvorenom spremištu. Sva knjižnična građa prinovljena 2011. godine je strojno formalno i sadržajno obrađena, a retroaktivno je u 2011. godini još predmetno obrađeno ukupno 6.595 jedinica knjižnične građe.

U sljedećoj fazi treba uslijediti analitička obradba, prvenstveno priloga u zbornicima, a zatim i članaka iz serijskih publikacija. Po završetku retroaktivne predmetne i analitičke obradbe građe, pristupit će se izgradnji holding baze knjižničnog dijela fonda u slobodnom pristupu u sklopu priprema za automatiziranu posudbu. Također, u ovoj fazi se planira i izrada online biltena prinova koji će korisnicima pružiti uvid u popis novonabavljenih naslova knjižnične građe. Knjižnica posebnu pozornost pridaje online pristupu elektroničkim izvorima informacija uvrštavanjem njihovih bibliografskih opisa s poveznicom u online katalog knjižnice.

Bez obzira na to što je knjižnica postala vidljiva na internetu izradom računalnih zapisa o građi koristeći program CROLIST, čime je i racionalizirala poslove obrade knjižnične građe, što je omogućilo suvremenije online pretraživanje, u planu je potpuna automatizacija knjižničnog poslovanja. Posudba knjižnične građe i dalje se evidentira ručno, stoga je nužno ostvariti dugoročni strateški cilj u pogledu cjelokupne automatizacije knjižničnog poslovanja. Budući da je automatizacija knjižničnog poslovanja složen i skup postupak, najpovoljniji ishodi ostvarili bi se ako bi se taj postupak obavio na razini cijeloga sveučilišnoga knjižničnog sustava, tako da središnja knjižnica sustava nabavi i implementira programsku podršku za sve knjižnice u sustavu. Budući da je u nas sveučilišni knjižnični sustav tek u nastajanju, potrebno je urediti i dogovoriti zajednička pravila i uloge za sve knjižnice u sustavu u koordinaciji sa sveučilišnom knjižnicom.

Knjižnica planira i formiranje digitalnog repozitorija Knjižnice koji će obuhvaćati studentske završne i diplomske radove te doktorske i znanstvene radove nastale u sklopu znanstveno-istraživačke djelatnosti fakulteta. U prvoj fazi izvršene su pripreme oko rješavanja autorskopравnih pitanja vezanih uz uspostavu digitalnog repozitorija. Naime, u Pravilnik o diplomskim radovima

i ispitima⁵ i Pravilnik o završnim radovima⁶ uvrštene su odredbe o davanju odobrenja autora za objavljivanje rada u digitalnom repozitoriju i ustanovljeno je obvezno dostavljanje Knjižnici diplomskih i završnih radova u digitalnom obliku. U sljedećoj fazi predstoji rješavanje pitanja tehničkih mjera zaštite koje će omogućiti korištenje djela u skladu s ugovorenim uvjetima pristupanja i korištenja djela.

U suradnji s Odsjekom za informacijske znanosti Filozofskog fakulteta u Osijeku, planirano je i osnivanje digitalizirane zbirke kulturne baštine, pri čemu će se kod odabira građe za digitalizaciju, uz uvažavanje načela već digitalizirane građe u hrvatskim knjižnicama, rukovoditi načelom što veće korisnosti za korisnike knjižnice i načelom zaštite rijetke građe u skladu s preporukama za koordinaciju programa digitalizacije na nacionalnoj i međunarodnoj razini. Međutim, iako je u Hrvatskoj 2006. godine donesen Nacionalni program digitalizacije knjižnične, arhivske i muzejske građe, do danas nije donesena formalna odluka o mogućoj opsežnoj digitalizaciji građe u kulturnim ustanovama niti je razrađena strategija digitalizacije tako da omogući knjižnicama zajedničko uključivanje u projekte sustavne digitalizacije na nacionalnoj razini pojedine zemlje.⁷

Svrha i cilj svih navedenih aktivnosti u realizaciji strateškog cilja osiguravanja slobodnog pristupa informacijama za sve korisnike Knjižnice FFOS-a je omogućiti brz i učinkovit pristup tiskanim i elektroničkim izvorima informacija, ali i funkcionalno uključivanje knjižnice u sveučilišni knjižnični sustav Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku radi zadovoljavanja informacijskih potreba akademske i znanstvene zajednice sveučilišta, a u skladu s preporukama istaknutim u Strategiji razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj: 2012. do 2015.

3.2. Izgradnja i razvoj knjižnične zbirke

U skladu sa Smjernicama za nabavu građe Knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku i politikom izgradnje zbirke u sveučilišnom knjižničnom sustava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, planira se održavanje i razvijanje postojećih zbirki:

⁵ Filozofski fakultet. Pravilnik o diplomskim radovima i ispitima [citirano: 2012-18-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/?id=44>

⁶ Filozofski fakultet. Pravilnik o završnim radovima [citirano: 2012-18-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/?id=44>

⁷ Horvat, Aleksandra. Digitalizacija i knjižnice. // Zbornik Hrvatskog društva za autorsko pravo 11/12(2011), str. 27-35.

- Zbirke monografskih publikacija
- Referentne zbirke
- Zbirke periodike
- Zbirke multimedijalne građe
- Zbirke doktorskih i magistarskih radnji
- Zbirke završnih i diplomskih radova
- Zbirke posebnih otisaka
- Zbirke stare i rijetke građe.

U odnosu na zahtjeve iz Bolonjskog procesa, koji nalažu da fakulteti studentima moraju osigurati 20 posto primjeraka svakoga pojedinačnog naslova s popisa obvezne literature u odnosu na broj studenata koji polaze kolegij i 10 posto primjeraka svakog naslova s popisa dopunske literature za pojedini kolegij,⁸ Knjižnici FFOS-a je početkom 2010. godine nedostajalo oko 80 posto primjeraka knjižnične građe prema popisima obvezne i dopunske literature.

Podrobnija analiza stanja zbirki Knjižnice koja je izrađena na temelju popisa obvezne i dopunske literature za kolegije koji se izvode na Filozofskom fakultetu u Osijeku i broja upisanih studenata akademske godine 2008./2009., pokazala je da se iz zbirke monografskih publikacija Knjižnice (oko 65.000 jedinica građe) kao obvezna literatura koristi samo 8,5 posto (5.500 jedinica), a ostali dio zbirke služi kao dopunska i dodatna literatura za studije iz humanističkih znanosti fakulteta. Najviše potrebnih naslova nedostaje za studij Filozofije (čak 33,4 posto od ukupnog broja naslova s popisa obvezne i dopunske literature Knjižnica ne posjeduje niti jedan primjerak), za studij Njemačkog jezika i književnosti (19 posto) i za studij Informatologije 13,6 posto, kod kojih se uglavnom radi o literaturi na stranim jezicima.⁹

S ciljem izgradnje knjižnične zbirke u skladu s potrebama u sveučilišnom knjižničnom sustavu, potrebno je izvršiti temeljitu analizu i vrednovanje zbirke i informacijskih izvora Knjižnice FFOS-a, kako u odnosu na raspoloživost potrebne obvezne literature za kolegije fakulteta tako i u odnosu na osiguranje

⁸ Pravilnik o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditaciju visokih učilišta [citirano: 2012-18-07]. Dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_02_24_575.html

⁹ Plaščak, Bernardica; Kornelija Petr Balog. Per aspera ad astra : trnovit put jedne fakultetske knjižnice prema kvaliteti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1/2(2011), 75-76.

pristupa informacijskim izvorima potrebnim pojedinim studijskim programima i znanstveno-istraživačkom radu na sveučilištu. Posebnu pozornost treba usmjeriti na sustavnu nabavu u skladu s navedenim mjerilima i Smjernicama za nabavu građe Knjižnice FFOS-a koordiniranom zajedničkom nabavom u sveučilišnom knjižničnom sustavu matičnog sveučilišta.

3.3. Informacijsko opismenjivanje korisnika

U Nacrtu strateškog plana razvoja Knjižnice FFOS-a za razdoblje 2010.-2015., kao jedan od osnovnih ciljeva razvoja Knjižnice navedeno je informacijsko opismenjivanje korisnika, što je u skladu s Poslanjem Knjižnice FFOS-a, gdje se ističe da će Knjižnica “razvijati informacijsku pismenost i kritičko mišljenje, poticati kod studenata želju za učenjem i istraživanjem”...¹⁰

S ciljem organizirane i sustavne pouke na području informacijskog opismenjivanja, predviđeni su sljedeći moduli poučavanja studenata:

- pretraživanje online kataloga knjižnice,
- upoznavanje kataložnog opisa te samostalno pronalaženje knjižnične građe prema podacima iz online kataloga,
- pretraživanje mrežnih izvora informacija i baza podataka,
- citiranje literature te oblikovanje i izradba seminarskih, završnih i diplomskih radnji.

Postojeći moduli poučavanja već se provode:

- pretraživanje online kataloga (na I. godini preddipl. studija), i
- pretraživanje baza podataka (na III. godini preddipl. studija).

Knjižnica izravno sudjeluje u nastavnom postupku provođenjem informacijskog opismenjivanja studenata koje se organizira pomoću radionica s ciljem sustavnog poučavanja korisnika, a u dogovoru sa zainteresiranim korisnicima organiziraju se i pouke za pojedinačne ciljne skupine sa specifičnim zahtjevima. U akademskoj godini 2010./2011. održano je ukupno 18 radionica u sklopu pojedinih kolegija kojima je obuhvaćeno ukupno 379 studenata prvih i trećih godina preddiplomskih studija. (Tablica 1).

¹⁰ Filozofski fakultet Osijek. Knjižnica. Nav. dj.

Tablica 1: Radionice za informacijsko opismenjavanje korisnika u 2011. godini

Datum održavanja radionice	Studij	Godina studija	Broj studenata
24. 03. 2011.	Hrvatski jezik i književnost	3. PD	30
28. 03. 2011.	Povijest	3. PD	43
30. 03. 2011.	Filozofija	3. PD	18
05. 04. 2011.	Hrvatski jezik i književnost	1. PD	23
14. 04. 2011.	Psihologija	3. PD	30
14. 04. 2011.	Pedagogija	1. PD	30
05. 05. 2011.	Njemački jezik i književnost	3. PD	30
09. 05. 2011.	Filozofija	1. PD	14
10. 05. 2011.	Engleski jezik i književnost	2. PD	17
12. 05. 2011.	Engleski jezik i književnost	1. PD	13
24. 05. 2011.	Psihologija	1. PD	12
24. 10. 2011.	Njemački jezik i književnost	1. PD	13
25. 10. 2011.	Hrvatski jezik i književnost	1. PD	20
27. 10. 2011.	Informatologija	1. PD	27
03. 11. 2011.	Povijest	1. PD	33
18. 11. 2011.	Pedagogija	1. PD	12
30. 11. 2011.	Filozofija	1. PD	10
30. 11. 2011.	Engleski jezik i književnost	1. PD	4
		UKUPNO:	379

Nastavno osoblje Filozofskog fakulteta također je uključeno u program informacijskog opismenjavanja korisnika pomoću radionice Pretraživanje baza podataka u sklopu Plana stručnog usavršavanja nastavnika u nastavničkim kompetencijama i ostalim vještinama za 2012. godinu.¹¹

S ciljem provođenja trajnog poučavanja na području informacijskog opismenjavanja korisnika, u idućoj razvojnoj fazi planira se osmisliti, osim sustavnog informiranja korisnika o raspoloživim izvorima i načinima poučavanja i provođenja klasične pouke, i novi oblici elektroničkog poučavanja online poučavanjem i dizajniranjem i izradom poučnih materijala za informacijsko opismenjavanje korisnika pomoću elektroničkog poučavanja.

¹¹ Filozofski fakultet Osijek. Plan stručnog usavršavanja za 2012. [citirano: 2012-24-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/opsirnije.php?id=478>

3.4 Stalno stručno usavršavanje i cjeloživotno obrazovanje knjižničnog osoblja

Ostvarivanje svih prethodno navedenih strateških ciljeva i planova ovisi i o stručnim kompetencijama osoblja. Kvaliteta usluga koje pružaju knjižnice ovisi i o kvalitetno osposobljenom osoblju koje se u skladu sa suvremenim razvojem struke mora stalno usavršavati te stjecati odgovarajuća znanja i vještine (sposobnost komuniciranja i razumijevanja potreba korisnika, sposobnost suradnje s pojedincima i skupinama, poznavanje sadržaja općih i pojedinačnih knjižničnih zbirki, organizacijske sposobnosti i spremnost na suradnju i timski rad, poznavanje informacijskih i komunikacijskih tehnologija, praćenje novih dostignuća u struci i srodnim strukama). Zbog toga će se nastaviti s provođenjem stalnoga stručnog usavršavanja knjižničnog osoblja, afirmiranjem istraživačkog rada u Knjižnici objavljivanjem stručno-znanstvenih radova i poticanjem knjižničnog osoblja na stjecanje najvišeg akademskog obrazovanja i stručnih zvanja.

U Knjižnici FFOS-a je trenutno stalno zaposleno 5 djelatnika (1 viši knjižničar i 4 diplomirana knjižničara, a povremeno u Knjižnici rade i studenti studija Informatologije u sklopu obavljanja stručne prakse kao i volonteri u sklopu programa Hrvatskog zavoda za zapošljavanje “Stručno osposobljavanje za rad bez zasnivanja radnog odnosa”.

Osim navedenih aktivnosti, u cilju stjecanja novih kompetencija i znanja potrebnih za unapređenje rada u knjižnici, knjižnično osoblje se obvezuje da će se u radu pridržavati i osnovnih načela Etičkog kodeksa Hrvatskoga knjižničarskog društva uz uvažavanje obveza, odgovornosti i radne etike u cilju ostvarenja poslanja i vizije sveučilišnih knjižničnih sustava definiranih Strategijom razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj za 2012.-2015.

3.5 Knjižnični prostor i oprema

Veliki nedostatak u funkcionalnom i organizacijskom radu Knjižnice FFOS-a predstavlja djelovanje i rad Knjižnice (kao jedne zasebne ustrojbene jedinice sa svrhom djelotvornog i cjelovitog osiguravanja uvjeta za realizaciju znanstveno-istraživačke, nastavne i obrazovne djelatnosti) na dvije lokacije na dva kata u sadašnjoj zgradi (središnja Knjižnica na 1. katu i Knjižnica za

strane jezike na 2. katu zgrade fakulteta). Naime, Knjižnica u sadašnjim uvjetima, u stvarnosti djeluje kao dvije odvojene knjižnice sa svim pripadajućim sadržajima i aktivnostima (posudba građe, čitaonice za korisnike, obradba, informativno-referalna djelatnost) iako je prema čl. 20. Statuta Filozofskog fakulteta u Osijeku knjižnica jedna ustrojbeno jedinica Fakulteta za obavljanje knjižnično-informacijske zadaće i poslova vezanih za nastavne, znanstveno-istraživačke i stručne potrebe Fakulteta.¹² To ponekad otežava rad knjižnice jer studenti i znanstveno-nastavno osoblje fakulteta knjižničnu uslugu dobivaju na dva mjesta: studenti i nastavnici studija stranih jezika u Knjižnici za strane jezike, a studenti i nastavnici studija Informatologije, Psihologije, Pedagogije, Povijesti, Filozofije i Hrvatskog jezika i književnosti u središnjoj knjižnici. Odvajanje djelatnosti nelogično je i s obzirom na preklapanje pojedinih zajedničkih kolegija u svim studijima i u odnosu na količinu kombinacija dvopredmetnih studija na Fakultetu.

Budući da je u skladu sa Strategijom razvoja FFOS-a u planu izgradnje nove zgrade za potrebe Filozofskog fakulteta u Osijeku, prema projektu za rješavanje prostornih potreba Knjižnice predlaže se funkcionalno povezivanje Knjižnice za strane jezike i Središnje knjižnice u jednu cjelinu s ciljem učinkovitijeg i integriranog pristupa znanstvenim i informacijskim vrelima te racionalnijeg trošenja financijskih sredstava. Prema tom projektu za rješavanje prostornih potreba Knjižnice, predviđa se osiguranje prostora od minimalno 1.000 m² na drugom katu nove zgrade.

¹² Filozofski fakultet Osijek. Statut Filozofskog fakulteta [citirano: 2012-25-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/?id=44>

4. Zaključak

Budući da je “obveza sveučilišnih knjižnica i knjižnica sastavnica sveučilišta graditi suvremeni sveučilišni knjižnični sustav u skladu s potrebama korisnika i razvojem informacijsko-komunikacijske tehnologije te primjerenim financijskim sredstvima”,¹³ Knjižnica FFOS-a će sveukupnim knjižničnim djelatnostima nastojati aktivno sudjelovati u postizanju izvrsnosti nastavno-obrazovnog i znanstveno-istraživačkog postupka Filozofskog fakulteta u Osijeku u sklopu sveučilišnoga knjižničnog sustava Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. S obzirom da je u nas sveučilišni knjižnični sustav tek u nastajanju, potrebno je urediti i dogovoriti zajednička pravila i uloge za sve knjižnice u sustavu, u koordinaciji sa sveučilišnom knjižnicom. Knjižnica FFOS-a želi se aktivno uključiti u ovaj projekt, svjesna da bez dogovora kako s ostalim visokoškolskim knjižnicama u sustavu tako i s budućom sveučilišnom knjižnicom, ne može realizirati ciljeve zacrtane strateškim planom razvoja svoje djelatnosti.

S ciljem postizanja što veće kvalitete knjižničnih službi i usluga, Knjižnica redovno podnosi izvješća upravi fakulteta o aktivnostima za unapređenje kvalitete knjižničnih usluga i poslovanja, a u tom smjeru su i postavljeni svi zacrtani ciljevi iz Strateškog plana razvoja Knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku za razdoblje 2010.-2015. Osnovna područja na kojima se planira unaprijediti kvaliteta službi i usluga Knjižnice jesu:

- izgradnja i razvoj knjižnične zbirke u skladu s nastavnim planovima i programima pojedinačnih studija i suradnjom s ostalim knjižnicama u sveučilišnom knjižničnom sustavu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku,
- organizacija informacija u pojedinačnim zbirka i njihov pristup koji će osigurati funkcionalno povezivanje Knjižnice u matični sveučilišni knjižnični sustav u cilju zadovoljavanja informacijskih potreba cjelokupne akademske i znanstvene zajednice sveučilišta,
- suradnja na zajedničkim projektima i daljnje razvijanje službi i usluga Knjižnice u sveučilišnom knjižničnom sustavu prema potrebama korisnika u skladu s nastavnim planovima i programima i znanstveno-istraživačkim radom na sveučilištu.

¹³ Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Hrvatski zavod za knjižničarstvo. Nav. dj.

Koliko god knjižnice nastojale izraditi vlastite strategije razvoja u skladu s nacionalnom strategijom i predlagale rješenja za unapređenje djelatnosti i provedbu zacrtanih ciljeva iz strategije, realizacija tih ciljeva bit će otežana ako se ne riješe osnovni statusni problemi vezani uz nedostatno financiranje, nedovoljan broj djelatnika u odnosu na postojeće standarde i potrebe, nefunkcioniranje zakonskih propisa o knjižnicama zbog nedorečenosti i neusklađenosti s ostalim propisima s područja znanosti i obrazovanja, te nedovoljnu afirmaciju i prepoznatljivost djelatnosti u sklopu ustanove u kojoj knjižnica djeluje.

LITERATURA

Filozofski fakultet Osijek. Knjižnica [citirano: 2012-16-07]. Dostupno na: <http://web.ffos.hr/knjiznica/poslanje.htm>

Filozofski fakultet Osijek. Plan stručnog usavršavanja za 2012. [citirano: 2012-24-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/opsirnije.php?id=478>

Filozofski fakultet. Pravilnik o diplomskim radovima i ispitima [citirano: 2012-18-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/?id=44>

Filozofski fakultet. Pravilnik o završnim radovima [citirano: 2012-18-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/?id=44>

Filozofski fakultet Osijek. Statut Filozofskog fakulteta [citirano: 2012-25-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/?id=44>

Filozofski fakultet Osijek. Strategija razvoja 2011.-2015. [citirano: 2012-16-07]. Dostupno na: <http://www.ffos.unios.hr/interni/dokumenti.php?id=2>

Horvat, Aleksandra. Digitalizacija i knjižnice. // Zbornik Hrvatskog društva za autorsko pravo 11/12(2011), str. 27-35.

Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu. Hrvatski zavod za knjižničarstvo. Strategija razvoja sveučilišnih knjižničnih sustava u Republici Hrvatskoj: 2012.-2015: nacrt [citirano: 2012-16-07]. Dostupno na: <http://www.nsk.hr/wp-content/uploads/2012/05/Strategija-razvoja-SKS-nakon-javne-rasprave.pdf>

Nacrt strateškog plana razvoja Knjižnice Filozofskog fakulteta u Osijeku za razdoblje: 2010-2015. (interni dokument)

Plaščak, Bernardica; Kornelija Petr Balog. Per aspera ad astra : trnovit put jedne fakultetske knjižnice prema kvaliteti. // Vjesnik bibliotekara Hrvatske 54, 1/2(2011), 75-76.

Pravilnik o sadržaju dopusnice te uvjetima za izdavanje dopusnice za obavljanje djelatnosti visokog obrazovanja, izvođenje studijskog programa i reakreditaciju visokih učilišta [citirano: 2012-18-07]. Dostupno na: http://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2010_02_24_575.html

Standard i smjernice razvoja i uvođenja najbolje prakse u visokoškolskim knjižnicama u Republici Hrvatskoj [citirano: 2012-24-07]. Dostupno na: http://www.google.hr/search?sourceid=navclient&aq=0&oq=&hl=hr&ie=UTF-8&rlz=1T4GGLJ_hrHR242HR246&q=nacrt+standarda+za+visoko%20visokoškolske+knji%20benice+u+republici+hrvatskoj&gs_upl=0101013141111111111111110&aqi=s31